

PASLAUGŲ TEIKIMO SUTARTIS

2025-04-10 Nr. 2025/16KP-8

Vilnius

Vilniaus miesto savivaldybės biudžetinė įstaiga Pavilnių ir Verkių regioninių parkų direkcija, kodas 124191547, atstovaujama direktorės **Jolantos Radžiūnienės**, veikiančios pagal nuostatus, patvirtintus Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2018 m. spalio 17 d. sprendimu Nr. 1 -1765, esanti adresu Žaliųjų Ežerų g. 53, LT-08406 Vilnius, toliau vadinama Užsakovu, ir **Ričardas Skorupskas**, asmens kodas [REDACTED] LT [REDACTED], veiklą vykdančio pagal Individualios veiklos pažymėjimą Nr. [REDACTED], toliau vadinama Tiekėju, toliau kartu šioje sutartyje vadinami Šalimis, o kiekvienas atskirai – Šalimi, sudarė „kraštovaizdžio mokslinių tyrimų pagal Vilniaus miesto savivaldybės aplinkos monitoringo programą paslauga“ paslaugos sutartį, toliau vadinamą Sutartimi ir susitarė dėl žemiau pateiktų sąlygų.

1. Bendrosios nuostatos

- 1.1. Sutartyje vartojamos sąvokos atitinka sąvokas, vartojamas Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse, Lietuvos Respublikos statybos ir viešųjų pirkimų įstatymuose.
- 1.2. Sutartis sudaroma vadovaujantis neskelbiamos apklausos „kraštovaizdžio mokslinių tyrimų pagal Vilniaus miesto savivaldybės aplinkos monitoringo programą paslauga“ rezultatais.
- 1.3. Visus ginčus, klausimus ar nesutarimus dėl Sutarties sąlygų, kurie gali atsirasti vykdant šią Sutartį taip pat dėl to, kas neaptarta šioje Sutartyje, Šalys susitaria spręsti ir Sutartį aiškinti vadovaudamosi Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymu (toliau – Viešųjų pirkimų įstatymas), kitais galiojančiais teisės aktais, pirkimo dokumentais su visais šių dokumentų priedais, Tiekėjo pasiūlymu.

2. Sutarties objektas

- 2.1. Sutarties objektas – „kraštovaizdžio mokslinių tyrimų pagal Vilniaus miesto savivaldybės aplinkos monitoringo programą paslauga“ (toliau – Paslaugos). Paslaugų apimtys nurodytos techninėje užduotyje, Sutarties 1 priede.
- 2.2. Šioje Sutartyje nustatytais sąlygomis, paslaugų Tiekėjas įsipareigoja tinkamai, kokybiškai ir laiku suteikti Paslaugas, Užsakovas – priimti ir apmokėti už tinkamai, kokybiškai ir laiku suteiktas Paslaugas pagal Sutartyje ir jos prieduose bei Lietuvos Respublikoje galiojančiuose teisės aktuose nustatytus reikalavimus.

2.3. Tiekėjas prisiima visiška atsakomybę už teikiamas ir suteiktas Paslaugas.

3. Sutarties kaina

3.1. Paslaugų, nurodytų Sutarties 2.1. punkte, bendra Paslaugų (Sutarties) kaina su visais mokesčiais – 10270,00 (dešimt tūkstančių du šimtai septyniasdešimt eurų ir 0 centų). Sutartyje nustatyta fiksuota Paslaugų kaina (toliau – Kaina), tačiau ji gali būti keičiama esant šioms aplinkybėms:

3.2.1. Kaina gali būti keičiama tuo atveju, jei įstatymais bus pakeistas pridėtinės vertės mokestis ar įvesti nauji mokesčiai, tiesiogiai susiję su perkamomis Paslaugomis. Šiais atvejais Kaina gali būti keičiama (didinama ar mažinama) atitinkama dalimi, atsižvelgiant į Kainos sudėtyje esančio PVM mokesčio dalį ar pridedant naują mokestį.

3.3. Sutarties kaina pagal bendrą kainų lygio pasikeitimą ar prekių/paslaugų kainų pokyčius nebus perskaičiuojama.

3.4. Nuo 3.2.1. punkte numatytų aplinkybių atsiradimo momento perskaičiuojama tik nesuteiktų Paslaugų kaina (iki šių aplinkybių atsiradimo momento faktiškai suteiktų ir užaktuotų Paslaugų Kaina nekeičiama). Perskaičiuotos Kainos įsigalioja nuo papildomo susitarimo tarp Sutarties Šalių, kuris tampa neatskiriama Sutarties dalis, pasirašymo dienos. Šis susitarimas Sutarties Šalių turi būti pasirašytas per protingą, tačiau kiek įmanoma trumpiausią laikotarpį.

3.5. Užsakovas įsipareigoja Sutarties 3.1 punkte nurodytą kainą sumokėti paslaugų Tiekėjui už visas pagal Sutartį tinkamai, kokybiškai ir laiku suteiktas Paslaugas.

4. Šalių teisės ir pareigos

4.1. Šalys Sutarties vykdymo metu privalo bendradarbiauti (kooperavimosi pareiga). Jeigu kyla kliūčių, trukdančių tinkamai įvykdyti Sutartį, kiekviena Sutarties Šalis privalo imtis visų nuo jos priklausančių protingų priemonių toms kliūtims pašalinti. Šalis, kuri šios pareigos neįvykdo, praranda teisę į nuostolių, padarytų dėl atitinkamų kliūčių nepašalinimo, atlyginimą.

4.2. Sutarties Šalių teisės ir pareigos.

4.2.1. Užsakovo pareigos:

4.2.1.1. Tiekėjui pareikalavus per 5 (penkias) darbo dienas nuo Sutarties įsigaliojimo dienos suteikti Tiekėjui visą turimą informaciją ir (arba) dokumentus, kurie yra reikalingi Sutarčiai vykdyti. Sutarties vykdymo laikotarpio pabaigoje visi dokumentai grąžinami Užsakovui (dokumentų perdavimas įforminamas perdavimo aktu);

4.2.1.2. nustačius, kad Paslaugos suteiktos nekokybiškai ar nepilnai, per 14 dienų nuo Paslaugų suteikimo akto pateikimo pasirašymui pranešti apie tai Tiekėjui ir reikalauti pašalinti šiuos

trūkumus. Jeigu Užsakovas per nustatytą terminą nepriima Paslaugų (jų dalies) rezultato ir nepateikia pretenzijų, laikoma, kad Paslaugos (jų dalis) yra suteiktos tinkamai;

4.2.1.3. užtikrinti reikiamų sprendimų priėmimą terminais, netrukdančiais Paslaugų teikimui;

4.2.1.4. apmokėti už tinkamai, laiku ir kokybiškai suteiktas Paslaugas ar jų dalį Sutartyje nustatyta tvarka ir sąlygomis;

4.2.1.5. skirti asmenį atsakingą už Sutarties vykdymą: vyr. specialistą Roką Butkų, tel.: +370 68024159, el. paštas: rokas.butkus@pavilniai-verkiai.lt;

4.2.2. Užsakovo teisės:

4.2.2.1. duoti Tiekėjui nurodymus, kad būtų tinkamai, kokybiškai ir laiku įvykdyta Sutartis;

4.2.2.2. reikalauti, kad Tiekėjas ištaisytų trūkumus per Užsakovo nurodytą protingą terminą;

4.2.2.3. nemokėti už netinkamai ir nekokybiškai suteiktas Paslaugas, kol Tiekėjas neištaisys trūkumų per Užsakovo nurodytą protingą terminą;

4.2.2.4. Užsakovas turi kitas Sutartyje bei Lietuvos Respublikoje galiojančiuose teisės aktuose numatytas teises ir pareigas.

4.2.3. Tiekėjo pareigos:

4.2.3.1. Nustatytais terminais suteikti Užsakovui „Mokslinių tyrimų (saugomų vabzdžių, varliagyvių, moliuskų tyrimai) paslauga”;

4.2.3.2. vykdyti Užsakovo teisėtus nurodymus, susijusius su Sutarties vykdymu;

4.2.3.3. teikiant Paslaugas vadovautis šia Sutartimi, Technine specifikacija ir Lietuvos Respublikoje galiojančiais teisės aktais;

4.2.3.4. atlyginti nuostolius, jei Tiekėjas ar jo darbuotojai nesilaikytų Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų ir dėl to Užsakovui būtų pateikti trečiųjų šalių pretenzijos, reikalavimai ar pradėti procesiniai veiksmai;

4.2.3.8. atsakyti už visus pagal Sutartį priisiimtus įsipareigojimus, nepaisant to, ar jiems vykdyti bus pasitelkiami tretieji asmenys;

4.2.4. Tiekėjo teisės:

4.2.4.1. Sutartyje nustatytu laiku gauti apmokėjimą už tinkamai, kokybiškai ir laiku suteiktas Paslaugas;

4.2.4.2. gauti visą informaciją, dokumentus, susijusius su Sutarties vykdymu;

4.2.4.3. Tiekėjas turi kitas šioje Sutartyje ir Lietuvos Respublikoje galiojančiose teisės aktuose numatytas teises ir pareigas.

5. Informacijos naudojimas ir konfidencialumas

5.1. Šalys laiko Sutartyje nurodytą informaciją paslapyje ir be išankstinio raštiško kitos Šalies sutikimo negali atskleisti jokiame kitame asmeniui, išskyrus asmenis, Šalių paskirtus vykdyti

Sutartį. Sutarties turinys tokiems asmenims atskleidžiamas tik tiek, kiek to reikia Sutarties vykdymo tikslais. Be raštiško Užsakovo sutikimo Tiekėjas negali pasinaudoti jokiais dokumentais ar informacija, išskyrus šios Sutarties vykdymo tikslus bei kai to reikalauja Lietuvos Respublikoje galiojantys teisės aktai.

5.2. Kiekviena Šalis įsipareigoja išsaugoti visos iš kitų Šalių gautos informacijos, kuri, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos įstatymus, yra įslaptinta ar sudaro komercinę paslaptį, slaptumą ir taip pat įsipareigoja nenaudoti tokios informacijos jokiais kitais tikslais, išskyrus Sutartyje nurodytus tikslus. Esant pagrįstoms priežastims, Šalys turi teisę reikalauti, kad Šalies personalas, dalyvaujantis Sutarties vykdyme, pasirašytų atskirą konfidencialumo pasižadėjimą. Šalys privalo užtikrinti, kad visi jų darbuotojai laikytųsi šio punkto reikalavimų.

5.3. Valstybės, tarnybos ar komercinės paslapties neatskleidimo įsipareigojimas netaikomas viešai ar kitokiu būdu paskelbtai informacijai arba informacijai, kurią kita Šalis yra teisėtai gavusi ne iš kitos Sutarties Šalies, taip pat informacijai, kuri yra vieša pagal Lietuvos Respublikos įstatymus. Taip pat šis įsipareigojimas yra netaikomas, kai Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka informacijos apie pirkimą (taip pat ir Sutartį) pareikalauja teisėsaugos, kontrolės ir kitos institucijos.

5.4. Savo atsakomybės ribose kiekviena Šalis privalo užtikrinti, kad būtų laikomasi Lietuvos Respublikos teisės aktų, reglamentuojančių valstybės, tarnybos ar komercinės paslaptis bei duomenų apsaugą.

6. Intelektinės nuosavybės teisės

6.1. Šios sutarties pagrindu atsiradusios autorinės turtinės teisės (teisė atgaminti kūrinių bet kokia forma ir būdu, teisė kūrinių perdirbti, viešai rodyti ir platinti kūrinių originalą ar jo kopijas bet kokias būdais ir priemonėmis) į visą šios Sutarties pagrindu sukurtą Paslaugų rezultato dalį, Užsakovui neatlygintinai perleidžiamos nuo Paslaugų perdavimo-priėmimo akto pasirašymo dienos.

6.2. Be Tiekėjo autoriinių ar kitų intelektinės nuosavybės teisių apribojimo, Užsakovas gali laisvai naudotis, perdirbti, platinti ir tikslinti dokumentus bei kitus suteiktą Paslaugų, nurodytą Sutarties 2.1 punkte, rezultatus neribotą laikotarpį bet kokiais tikslais, išskyrus komercinius tikslus.

6.3. Tiekėjas privalo atlyginti nuostolius Užsakovui dėl bet kokių reikalavimų, kylančių dėl autorių teisių, patentų, licencijų, brėžinių, modelių, prekės pavadinimų ar prekių ženklų naudojimo, susijusių su Tiekėjo teikiamomis Paslaugomis.

7. Atsiskaitymų ir mokėjimo tvarka

7.1. Mokėjimai atliekami eurai.

7.2. Už tinkamai, kokybiškai ir laiku suteiktas Paslaugas Užsakovas visas mokėtinas lėšas moka pavedimu į Tiekėjo nurodytą banko sąskaitą. Apmokėjimas laikomas įvykdytu, kai pinigai patenka į Tiekėjo nurodytą sąskaitą. Tiekėjas privalo raštu informuoti Užsakovą apie banko sąskaitos pasikeitimus.

7.3. Tiekėjui pateikus, o Užsakovui patvirtinus Paslaugų suteikimo aktą (us) ir PVM sąskaitą (as) faktūrą (as), su Tiekėju atsiskaitoma ne vėliau kaip per 30 darbo dienų nuo akto patvirtinimo dienos.

7.4. Avansiniai mokėjimai nenumatomi.

7.5. Nutraukiant Sutartį atliekama suteiktų Paslaugų inventORIZACIJA Sutarties 12.2 punkte nustatyta tvarka. Nutraukus Sutartį, Užsakovas Tiekėjui apmoka tik už faktiškai suteiktas ir užaktuotas Paslaugas ar jų dalį.

7.6. Tiekėjas PVM sąskaitas–faktūras / sąskaitas–faktūras privalo pateikti naudojantis VĮ Registrų centro administruojama elektronine paslauga „E. sąskaita“. Elektroninės paslaugos „E. sąskaita“ svetainė pasiekama adresu www.esaskaita.eu. Paslauga yra apmokama Lietuvos Respublikos finansų ministro nustatyta tvarka.

7.7. Šalys susitaria, kad nepaisant to, kas nurodyta mokėjimo pavedimuose, Užsakovui atlikus mokėjimus pagal Sutartį įmokos pirmiausiai yra skiriamos padengti anksčiausiai atsiradusius įsiskolinimus pagal Sutartį, antrąja eile – delspinigiams apmokėti (jeigu jie buvo priskaičiuoti pagal Sutartį), trečiąja eile – palūkanoms apmokėti (jeigu jos buvo priskaičiuotos pagal Sutartį).

7.8. Jei Užsakovas pastebi jau priimtų Paslaugų pagrįstus trūkumus, kurių nepastebėjo priimdamas Paslaugas, Užsakovas privalo pranešti apie juos Tiekėjui per 15 (penkiolika) kalendorinių dienų nuo jų pastebėjimo. Pranešus apie trūkumus, Tiekėjas privalo ištaisyti juos per Užsakovo nurodytą terminą, bet ne vėliau kaip iki kito mėnesio, einančio po trūkumų nustatymo dienos. Jeigu Tiekėjas per Užsakovo nurodytą terminą nepašalina atliktų paslaugų trūkumų, apie kuriuos jį informavo Užsakovas, tai jis privalo atlyginti Užsakovui tiesioginius nuostolius, kuriuos šis patirs šalindamas trūkumus savo iniciatyva, pasitelkdamas trečiuosius asmenis. Esant galimybei, tokie nuostoliai (išlaidos tretiesiems asmenims trūkumams šalinti) yra išskaitomi iš Tiekėjui mokėtinų sumų ar pasinaudojus Tiekėjo pateiktu Sutarties įvykdymo užtikrinimu.

8. Sutarties galiojimas, vykdymas, vykdymo terminai

8.1. Tiekėjo sutartiniai įsipareigojimai turi būti įvykdyti iki 2025 m. rugsėjo 15 dienos nuo pirkimo sutarties įsigaliojimo dienos.

9. Sutarties dokumentų keitimo įforminimas

9.1. Sutarties sąlygos pirkimo Sutarties galiojimo laikotarpiu keičiamos Viešųjų pirkimų įstatymo 89 straipsnio nustatyta tvarka.

9.2. Visi Sutarties keitimai įforminami raštišku visų Šalių susitarimu.

10. Šalių atsakomybė

10.1. Jei Tiekėjas dėl savo kaltės vėluoja suteikti paslaugas per nustatytą terminą Užsakovas turi teisę be oficialaus įspėjimo ir nesumažindamas kitų savo teisių gynimo būdų pradėti skaičiuoti 0,03 % (trijų šimtųjų proc.) delspinigius nuo bendros Paslaugų kainos su PVM už kiekvieną termino praleidimo dieną.

10.2. Jei Užsakovas dėl savo kaltės neatlieka apmokėjimo Sutartyje nurodytais terminais, Tiekėjui, raštu pareikalavus, Užsakovas moka 0,03 % (trijų šimtųjų proc.) delspinigius nuo bendros Sutarties kainos už kiekvieną uždelstą dieną.

11. Sutarties pažeidimas

11.1. Jei kuri nors Sutarties Šalis nevykdo arba netinkamai vykdo kokius nors savo įsipareigojimus pagal Sutartį, ji pažeidžia Sutartį.

11.2. Vienai kuriai nors Sutarties Šaliai pažeidus Sutartį, nukentėjusioji Šalis turi teisę:

11.2.1. reikalauti Sutartį pažeidusios Šalies vykdyti sutartinius įsipareigojimus;

11.2.2. reikalauti sumokėti Sutartyje numatytus delspinigius;

11.2.3. nutraukti Sutartį, jei tai yra esminis Sutarties pažeidimas. Nustatydamos esminį Sutarties pažeidimą Šalys privalo vadovautis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.217 str. nuostatomis;

11.2.4. taikyti kitus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytus gynimo būdus.

12. Nenugalima jėga

12.1. Nei viena Sutarties Šalis nėra laikoma pažeidusia Sutartį arba nevykdančia savo įsipareigojimų pagal ją, jei įsipareigojimus vykdyti jai trukdo nenugalimos jėgos (force majeure) aplinkybės, atsiradusios po Sutarties įsigaliojimo dienos.

12.2. Atsiradus nenugalimai jėgai arba esant kitoms aplinkybėms, kurios nepriklauso nuo Šalių valios, pagal Lietuvos Respublikos Civilinio kodekso 6.212 str. ir 6.253 str., Šalis, kuri dėl nenugalimos jėgos negali vykdyti priimtų įsipareigojimų privalo nedelsdama, bet ne vėliau kaip per 3 (tris) darbo dienas apie tai informuoti raštu kitas Šalis. Jei Šalis neinformuos kitų Šalių, bus laikoma, kad tokių aplinkybių nebuvo. Esant tokioms aplinkybėms, šios Sutarties vykdymo terminas pratęsiamas tiek, kiek tęsiasi šios aplinkybės. Šalis pranešime apie nenugalimos jėgos aplinkybes turi pateikti įrodymus, kad ji ėmėsi visų pagrįstų atsargumo

priemonių ir dėjo visas pastangas, kad sumažintų išlaidas ar neigiamas pasekmes, taip pat pranešti galimą įsipareigojimų įvykdymo terminą. Nedelsdama, bet ne vėliau kaip per 3 (tris) darbo dienas nuo įsipareigojimų nevykdymo pagrindo išnykimo Šalis raštu informuoja kitas Šalis apie įsipareigojimų nevykdymo pagrindo išnykimą.

14. Asmens duomenų tvarkymas

14.1. Vykdydamos Sutartį Šalys įsipareigoja asmens duomenų tvarkymą vykdyti teisėtai – laikantis Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 2016/679 (BDAR), Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių asmens duomenų tvarkymą.

14.2. Šalių atstovų, darbuotojų ar kitų fizinių asmenų, pasitelktų Sutarčiai vykdyti duomenų tvarkymo teisėtumas grindžiamas būtinybe įvykdyti Sutartį arba būtinybe pasinaudoti iš Sutarties kylančiomis teisėmis.

14.3. Šalys asmens duomenis saugo ne ilgiau nei to reikalauja duomenų tvarkymo tikslai ar numato teisės aktai, jeigu juose yra nustatytas ilgesnis duomenų saugojimas. Asmens duomenys turi būti saugomi tol, kol iš sutartinių santykių gali kilti pagrįstų reikalavimų arba kiek tai reikalinga Šalių teisėtiems interesams įgyvendinti ir apsaugoti. Nebereikalingi asmens duomenys sunaikinami.

14.4. Gali būti tvarkomi šie Šalių vadovų, kitų darbuotojų, atsakingų asmenų ar atstovų, atstovaujančių Šalims, duomenys (I) vardas, pavardė; (II) kontaktiniai duomenys (darbo telefono numeris, darbo elektroninis paštas, darbovietės adresas; (III) užimamos pareigos; (IV) įgaliojimų (atstovavimo) duomenys, įskaitant atstovų asmens kodus, adresus; (V) Šalių vardu ir interesais vykdomas susirašinėjimas, ar kiti duomenys suformuojami Sutarties vykdymo metu.

14.5. Tvarkomus duomenis gali gauti: (I) Šalių darbuotojai, atsakingi už Šalių tarpusavio bendradarbiavimą ir ryšių palaikymą, taip pat vykdančios buhalterinės apskaitos, informacinių sistemų priežiūros, verslo rodiklių analitikos ir verslo planavimo funkcijas; (II) informacinių sistemų, kurias Šalys naudoja tarpusavio santykių valdymui, teikėjai ir priežiūrėtojai; (III) mokesčių inspekcija; (IV) bankai; (V) Šalių pasitelkiami kiti asmenys, susiję su Sutarties vykdymu.

14.6. Jei Šalys ketina pasinaudoti kitų tolesnių duomenų tvarkytojų paslaugomis, Šalys perduos kitai Šaliai informaciją apie tolesnį duomenų tvarkytoją. Tokiu atveju, Šalys privalo užtikrinti, kad tolesnis duomenų tvarkytojas vykdys bent tuos pačius įsipareigojimus ir įgaliojimus, kuriuos ši Sutartis nustato. Taip pat Šalys supranta, kad jos pačios atsakys už tolesnių duomenų tvarkytojų veiksmus ir neveikimą.

14.7. Šalys įsipareigoja tinkamai informuoti visus fizinius asmenis (darbuotojus, įgaliotinius, valdymo organų narius, savo subtiekęju darbuotojus ir kitus atstovus), kurie bus pasitelkti Sutarčiai su Šalimis vykdyti, apie tai, kad jų asmens duomenys bus arba gali būti perduoti Šalims ir bus arba gali būti Šalių tvarkomi Sutarties vykdymo tikslais; kur ir kiek laiko asmens duomenys bus saugomi, ir kas turės galimybę su jais susipažinti. Šalys pažymi, kad fiziniai asmenys, kurie yra pasitelkti Sutarčiai su Šalimis vykdyti ir išvardinti Sutartyje, yra supažindinti su Sutartyje pateiktais jų asmeniniais duomenimis, ir Šalies nustatyta tvarka tam davė savo sutikimą.

14.8. Šalys šiuo susitaria, kad po Sutarties nutraukimo ar pasibaigimo, jos sunaikins arba grąžins visus joms patikėtus tvarkyti asmens duomenis pagal Sutartį ir jų kopijas, nebent Europos Sąjungos (ES) ar jų šalies įstatymai nustato reikalavimą saugoti asmens duomenis.

15. Ginčų sprendimas

15.1. Ginčai tarp Sutarties Šalių sprendžiami draugišku tarpusavio susitarimu ar derybų būdu, o nepavykus taip išspręsti ginčo, jis bus nagrinėjamas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka teisme.

16. Baigiamosios nuostatos

16.1. Tiekėjo personalas turi būti tinkamai kvalifikuotas, įgudęs ir turintis patirtį atitinkamose veiklos srityse bei darbe, kaip yra reikalaujama pirkimo dokumentuose.

16.2. Nė viena Šalis neturi teisės perleisti visų arba dalies teisių ir pareigų pagal šią Sutartį jokiam trečiajam asmeniui be išankstinio kitų Šalių sutikimo.

16.3. Užsakovui turi būti nedelsiant pranešta apie bet kokius esminius Tiekėjo asmens pasikeitimus (pvz. restruktūrizacija, veiklos sustabdymas, panaikinimas ir pan.), patvirtinant, kad prielaidos, būtinos Sutarčiai įvykdyti, nenustojo galioti.

16.4. Tretieji asmenys, kurie yra Tiekėjo teisių perėmėjai, privalo atitikti kvalifikacinius reikalavimus, taikytus išrenkant Tiekėją.

16.5. Visi Sutartyje neaptarti klausimai sprendžiami vadovaujantis Lietuvos Respublikoje galiojančiais teisės aktais.

16.6. Sutartis sudaryta lietuvių kalba dviem egzemplioriais – po vieną kiekvienai Šaliai.

16.7. Sutarties Šalys patvirtina, kad Sutartį perskaitė, suprato jos turinį ir pasekmes, priėmė ją kaip atitinkančią jų tikslus ir pasirašė.

16.8. Visi priedai prie šios Sutarties yra neatskiriama šios Sutarties dalis.

16.9. Visi Sutarties priedai pasirašyti tarp Sutarties Šalių po šios Sutarties pasirašymo tampa neatskiriama šios Sutarties dalimi. Sutarties pakeitimai ir papildymai galioja tik tuomet, jei yra patvirtinti visų Sutarties Šalių parašais.

16.10. Sutarčiai taikomi aplinkos apsaugos kriterijai. Pagal Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. patvirtinto įsakymo nr. D1-508 „Dėl aplinkos apsaugos kriterijų taikymo, vykdant žaliuosius pirkimus, tvarkos aprašo patvirtinimo“ II skyriaus 4.4.3. papunkčiu „perkama tik nematerialaus pobūdžio (intelektinė) ar kitokia paslauga, nesusijusi su materialaus objekto sukūrimu, kurios teikimo metu nėra numatomas reikšmingas neigiamas poveikis aplinkai, nesukuriamas taršos šaltinis ir negeneruojamos atliekos (pvz., atlikėjų, fotografų, dizaino, garso inžinierių, vaizdo inžinierių, renginių vedėjų, vertėjų, tekstų rengėjų paslaugos; mokymų, socialinių ir mokslinių tyrimų, studijų ir koncepcijų parengimo paslaugos; rinkodaros ir viešinimo strategijų, ir skaitmeninės reklamos, publikacijų paruošimo paslaugos; programavimo, programinės įrangos nuomos ir informacinių sistemų priežiūros paslaugos; audito, draudimo, teisinės ir konsultantų teikiamos paslaugos ir kitos paslaugos“ pirkimas laikomas žaliuoju.

16.11. Sutarties priedai:

16.11.1. Sutarties 1 priedas – Techninė užduotis;

16.11.2. Sutarties 2 priedas – Vilniaus miesto savivaldybės aplinkos monitoringo 2023-2028 metų programos kraštovaizdžio monitoringo dalis;

17. Šalių rekvizitai

Užsakovas: Vilniaus miesto savivaldybės biudžetinė įstaiga Pavilnių ir Verkių regioninių parkų direkcija, įm. kodas 124191547, Žaliųjų Ežerų g. 53, LT-08406 Vilnius, tel. (8 5) 272 9834, el. paštas: info@pavilniai-verkiai.lt, LT594010042403973115 Luminor bankas, banko kodas 40100. Kontaktinis asmuo, atsakingas už sutarties vykdymą - vyr. specialistas Rokas Butkus, tel.: +370 68024159, el. paštas: rokas.butkus@pavilniai-verkiai.lt.

Tiekėjas: **Ričardas Skorupskas**, asmens kodas

veiklą vykdomas pagal Individualios veiklos pažymėjimą Nr.

Užsakovo vardu:
Direktorė

Jolanta Radžiūnienė

Tiekėjo vardu:
Kraštovaizdžio specialistas

Ričardas Skorupskas

**KRAŠTOVAIZDŽIO MOKSLINIŲ TYRIMŲ PAGAL VILNIAUS MIESTO
SAVIVALDYBĖS APLINKOS MONITORINGO PROGRAMĄ
PASLAUGA**

TECHNINĖ UŽDUOTIS

Paslaugos tikslas.

1. Atlikti kraštovaizdžio mokslinius tyrimus pagal Vilniaus miesto savivaldybės aplinkos monitoringo 2023-2028 metų programą.

Paslaugos įgyvendinimo trukmė.

2. Paslaugų atlikimo terminas – **ne vėliau kaip iki 2024 m. rugsėjo 15 dienos**. Esant nenumatytoms aplinkybėms, paslaugos įgyvendinimo laikotarpis gali būti pratęstas 2 (dviem) savaitėms šalių rašytiniu susitarimu. Dėl termino pratęsimo, paslaugos Vykdytojas turi kreiptis į Direkciją ne vėliau kaip likus 5 dienoms iki Paslaugos įgyvendinimo termino pabaigos.

Reikalavimai paslaugos atlikimui.

3. Vykdytojas turi atlikti kraštovaizdžio mokslinius tyrimus pagal Vilniaus miesto savivaldybės aplinkos monitoringo 2023-2028 metų programą;

3.1. Vykdytojas tyrimus turi atlikti programoje numatytose vietose vadovaujantis aktualia, mokliškai pagrįsta metodika, kuri leistų įvertinti esamą kraštovaizdžio būklę ir identifikuoti neigiamą poveikį turinčius veiksniai;

3.2. Vykdytojas užsakovui turi pateikti duomenų bazės tipo excel formą su aprašančiais tirtų vietų kraštovaizdžio rodikliais;

3.3. Vykdytojas turi parengti aprašančią ataskaitą su fotofiksacijomis, nurodyti taikytą metodiką. Įvykdžius tyrimus pateikiama parengta elektroninė ataskaitos versija ir 2 popierinės kopijos.

3.4. Sutarčiai taikomi aplinkos apsaugos kriterijai. Pagal Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. patvirtinto įsakymo nr. D1-508 „Dėl aplinkos apsaugos kriterijų taikymo, vykdant žaliuosius pirkimus, tvarkos aprašo patvirtinimo“ II skyriaus 4.4.3. papunkčiu „perkama tik nematerialaus pobūdžio (intelektinė) ar kitokia paslauga, nesusijusi su materialaus objekto sukūrimu, kurios teikimo metu nėra numatomas reikšmingas neigiamas poveikis aplinkai, nesukuriamas taršos šaltinis ir negeneruojamos atliekos (pvz., atlikėjų, fotografų, dizaino, garso inžinierių, vaizdo inžinierių, renginių vedėjų, vertėjų, tekstų rengėjų paslaugos; mokymų, socialinių ir mokslinių tyrimų, studijų ir koncepcijų parengimo paslaugos; rinkodaros ir viešinimo strategijų, ir skaitmeninės reklamos, publikacijų paruošimo paslaugos;

programavimo, programinės įrangos nuomos ir informacinių sistemų priežiūros paslaugos; audito, draudimo, teisinės ir konsultantų teikiamos paslaugos ir kitos paslaugos“ pirkimas laikomas žaliuoju.

**VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS
TARYBA**

**SPRENDIMAS
DĖL VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS APLINKOS MONITORINGO 2023–2028
METŲ PROGRAMOS TVIRTINIMO**

2022 m. lapkričio 16 d. Nr. 1-1656
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 28 punktu ir 16 straipsnio 2 dalies 40 punktu, Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo 6 straipsniu, Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymo 8 straipsnio 2 ir 3 dalimis, Bendrųjų savivaldybių aplinkos monitoringo nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2021 m. vasario 26 d. įsakymu Nr. D1-117 „Dėl Bendrųjų savivaldybių aplinkos monitoringo nuostatų patvirtinimo“, 8 ir 11 punktais ir atsižvelgdama į Aplinkos apsaugos agentūros 2022 m. spalio 6 d. raštą Nr. A4E-10956 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės aplinkos monitoringo 2023–2028 metų programos suderinimo“, Vilniaus miesto savivaldybės taryba **n u s p r e n d ž i a**:

Patvirtinti Vilniaus miesto savivaldybės aplinkos monitoringo 2023–2028 metų programą (pridedama).

Mero pavaduotojas

Tomas Gulbinas

PATVIRTINTA

Vilniaus miesto savivaldybės tarybos
2022 m. lapkričio 16 d.
sprendimu Nr. 1-1656

VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS 2023–2028 M. APLINKOS MONITORINGO PROGRAMA

I SKYRIUS IVADAS

Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatyme savivaldybėms yra numatyta pareiga vykdyti aplinkos monitoringą savivaldybės lygmeniu joms priskirtose teritorijose, siekiant gauti informaciją apie gamtinės aplinkos būklę, kuria remiantis būtų galima vertinti ir prognozuoti aplinkos pokyčius, galimas pasekmes, nustatyti aplinkos būklės blogėjimo priežastis, rengti rekomendacijas, neigiamo poveikio mažinimo programas ir planus, stebėti programose ir planuose numatytų priemonių įgyvendinimo rezultatus.

Vilnius – Lietuvos Respublikos sostinė, Vilniaus apskrities, Vilniaus rajono savivaldybės ir Vilniaus miesto savivaldybės centras. 2022 m. pradžioje mieste gyveno 592 389 gyventojai. Vilnius yra išsikūrus pietryčių Lietuvoje ties Vilnios ir Neries upių santaka. Netoli Vilniaus, apie 20 km nuo miesto centro, yra geografinis Europos centras. Miesto plotas – 402 kv. km. Vilnius stūkso kalvingame kraštovaizdyje, gamta yra vaizdinga ir savita, turinti grakščius upių vingius ir žalius parkus bei skverus. Net apie 46 proc. miesto teritorijos užima parkai ir vandens telkiniai (upės, ežerai)¹.

Vilniaus miesto aplinkos monitoringas yra vykdomas pagal savivaldybės parengtą ir Vilniaus miesto savivaldybės tarybos patvirtintą aplinkos monitoringo programą, kurios turinį, jos rengimo, derinimo, vykdymo, monitoringo duomenų rinkimo, saugojimo, kontrolės užtikrinimo ir informacijos teikimo tvarką reglamentuoja Bendrieji savivaldybių aplinkos monitoringo nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2021 m. vasario 26 d. įsakymu Nr. D1-117 „Dėl Bendrųjų savivaldybių aplinkos monitoringo nuostatų patvirtinimo“.

Vilniaus miesto savivaldybė (toliau – ir Savivaldybė) jau yra įgyvendinusi penkias aplinkos monitoringo programas (2004–2006 m., 2007–2009 m., 2010–2012 m., 2013–2016 m. ir 2017–2022 m.). Nuo 2004 m. buvo pradėtas vykdyti požeminio vandens ir praeities taršos šaltinių (uždarytų sąvartynų) užterštumo lygių monitoringas, taip pat pradėti kaupti duomenys aplinkos oro užterštumo modeliavimui ir triukšmo lygių strateginiam kartografavimui. Įgyvendinant antrąją – ketvirtąją aplinkos monitoringo programas, Vilniaus aglomeracijoje buvo vykdomas aplinkos oro užterštumo, triukšmo lygių modeliavimas, atliekamas požeminio ir paviršinio vandens monitoringas, pradėtas vykdyti viešųjų teritorijų dangų, bioįvairovės monitoringas. Pastaruoju 2017–2022 m. aplinkos monitoringo programos laikotarpiu monitoringas apėmė tiek jau pradėtų vykdyti aplinkos oro užterštumo, triukšmo lygių kartografavimą, duomenų kaupimą, požeminio ir paviršinio vandens, dirvožemio, buvusių taršos šaltinių (sąvartynų) ir biologinės įvairovės, tiek naujai pradėtą vykdyti želdynų, stebėseną. Surinkti duomenys yra kaupiami geografinių informacinių sistemų duomenų bazėje (Vilniaus GIS DB) ir viešinami aplinkos interneto svetainėje [Vilniaus aplinka](#) | Vilniaus miesto savivaldybės aplinkos informacinė svetainė ([vilnius.lt](#)) bei naudojant interaktyvias priemones Vilniaus miesto interaktyvūs žemėlapiai ([vilnius.lt](#)).

Naujoji Vilniaus miesto savivaldybės 2023–2028 m. aplinkos monitoringo programa (toliau – Programa) parengta šešerių metų laikotarpiui, tęsiant jau vykdomą aplinkos komponentų stebėjimą, atsisakant žaliųjų teritorijų ir saugomų gamtos paveldo objektų monitoringo, papildant buveinių bei netiesioginių tyrimų monitoringo stebėjimais, taip įtraukiant naujas vietas monitoringui, kartu papildant valstybinio aplinkos monitoringo programą. Į šią Programą nėra įtraukiami aplinkos oro bei triukšmo monitoringai, kadangi jie yra vykdomi atskirai. Vilniaus miesto aplinkos oro monitoringas yra atliekamas vadovaujantis Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2020 m. birželio 17 d. sprendimu Nr. 1-561 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės aplinkos oro kokybės valdymo programos 2020–2025 m. tvirtinimo“ patvirtinta

¹ Gamta | Vilnius | Apie Vilnių | [iVilnius.lt](#) - Vilniaus miesto gidas

Aplinkos oro kokybės valdymo programa 2020–2025 m. Vilniaus miesto triukšmo monitoringas yra atliekamas vadovaujantis Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2019 m. gruodžio 4 d. sprendimu Nr. 1-296 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės triukšmo prevencijos veiksmų plano 2019–2023 metams patvirtinimo“ patvirtintu Vilniaus miesto savivaldybės triukšmo prevencijos veiksmų planu 2019–2023 m.

II SKYRIUS

APLINKOS MONITORINGO PROGRAMOS APIMTYS

Programa susideda iš atskirų, tačiau tarpusavyje vienas su kitu glaudžiai susijusių aplinkos komponentų. Atskiros programos dalys yra skirtos stebėti ir įvertinti skirtingus aplinkos elementus (dirvožemį, vandenį ir pan.).

Atsižvelgiant į turimus stebėjimų duomenis bei esamą situaciją, Programoje numatomas šių aplinkos komponentų stebėjimas:

- paviršinio vandens;
- požeminio vandens;
- dirvožemio / grunto;
- praeities taršos šaltinių (buvusių sąvartynų);
- biologinės įvairovės;
- kraštovaizdžio;
- ES buveinių;
- netiesioginio aplinkos monitoringo.

Kituose poskyriuose atskiroms programos rūšims yra pateikiamos:

- esamos būklės analizė;
- pagrindiniai monitoringo tikslai ir uždaviniai;
- monitoringo planas 2023–2028 m., kuriame pateikiami:
 - monitoringo objektai (gamtos elementai ir (ar) gamtinės sistemos);
 - stebimi parametrai bei jų stebėjimo periodiškumas;
 - monitoringo vietų parinkimo principai ir pagrindimas;
 - monitoringo vietų skaičius ir jų schema/-os;
 - metodų ir procedūrų sąrašas;
 - vertinimo kriterijai.

III skyriuje pateikiama informacija apie aplinkos duomenų rinkimą, saugojimą ir teikimą valstybės ir kitoms suinteresuotos institucijoms.

IV skyriuje pateikiamas preliminarus lėšų poreikis šios Programos tikslų ir uždavinių įgyvendinimui.

2.6.3. Vilniaus miesto kraštovaizdžio monitoringo planas 2023 – 2028 m.

2.6.3.1. Monitoringo objektas

Monitoringo objektai:

- Kraštovaizdžio objektai (regyklos).

2.6.3.2. Stebimi parametrai, stebėjimų periodiškumas

23 lentelė. Vilniaus miesto kraštovaizdžio monitoringo objektai, stebėjimų periodiškumas

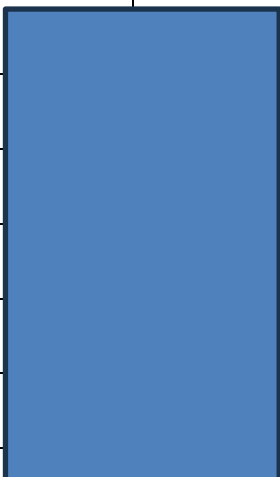
Programos uždavinys	Uždavinio įgyvendinimo priemonės pavadinimas	Stebimi parametrai ar parametų grupės	Monitoringo objektai, stebėjimų skaičius	Stebėjimų periodiškumas
Vilniaus mieste tęsti kraštovaizdžio monitoringą, kaupti tyrimų duomenis, vertinti ilgalaikius pokyčius.	Kraštovaizdžio objektai Pavilnių Verkių regioninio parko direkcijos (toliau – PVRPD) administruojamose teritorijose monitoringas	Kraštovaizdžio būklės vertinimas	7 regyklos, 7 tyrimų vietos	2025 ir 2028 m.: 5 mėn. – Vilnios vingis nuo Pūčkorių atodangos, nuo Rokantiškių regyklos, nuo Liepkalnio kalno, nuo regyklos prie Balsio ežero, nuo Verkių dvaro parko architektūrinio ansamblio regyklos, nuo Birbynių g. regyklos ir nuo Ribiškių kalvų regyklos.
	Kraštovaizdžio objektai ne PVRPD administruojamose teritorijose monitoringas	Kraštovaizdžio būklės vertinimas	2 regyklos, 2 tyrimų vietos	2025 ir 2028 m.: 5 mėn. – nuo Lazdynų atodangos ir nuo Subačiaus regyklos.

2.6.3.3. Monitoringo vietų parinkimo principai ir pagrindimas

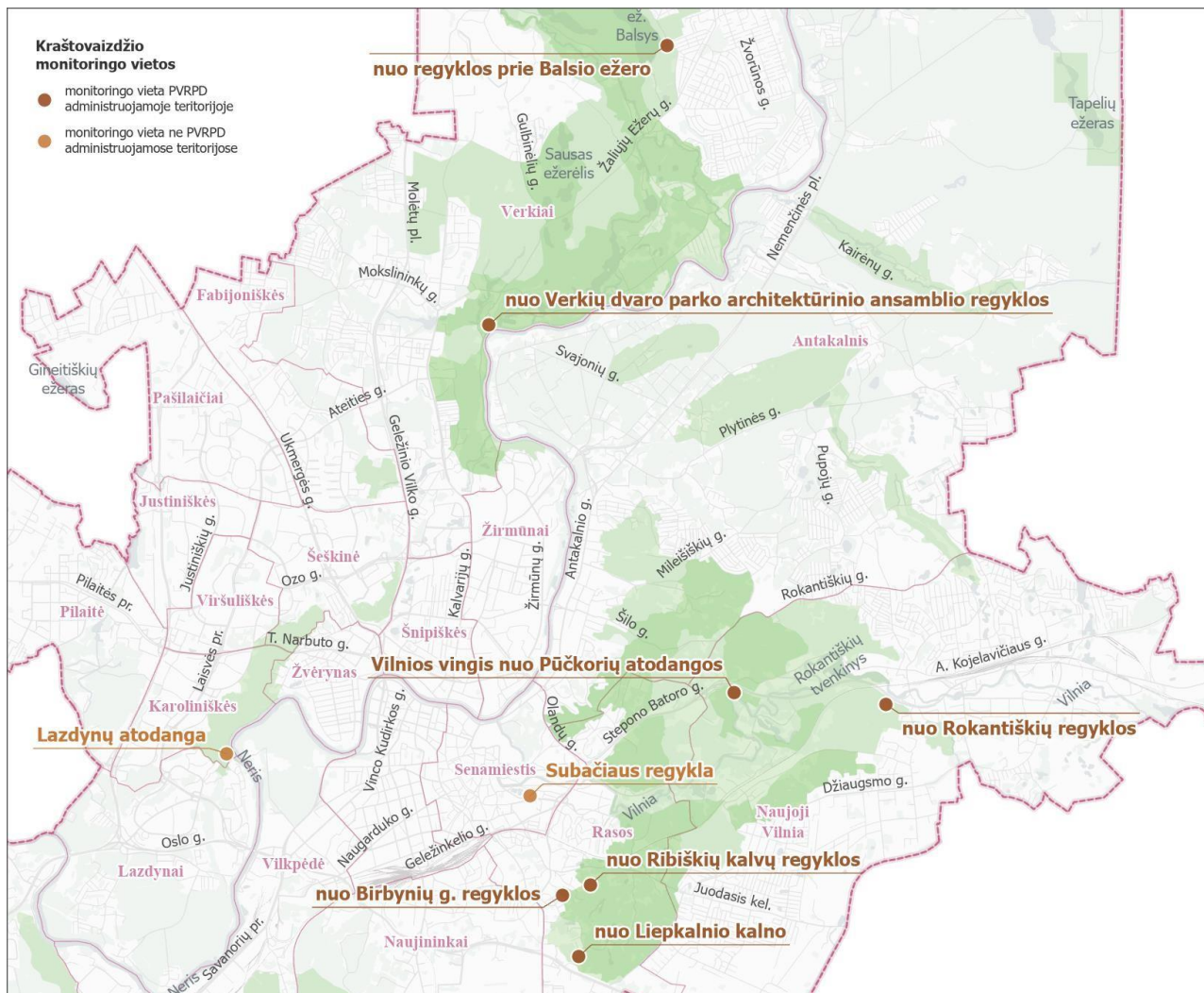
Monitoringo vietos yra parinktos remiantis ankstesniu monitoringu, siekiant įvertinti ilgalaikius pokyčius. Į monitoringo planą įtraukta nauja vieta, Ribiškėse, kuri svarbi ne tik gamtiniu požiūriu, bet ir kaip kraštovaizdžio elementas.

2.6.3.4. Monitoringo vietų skaičius ir jų schema

24 lentelė. Vilniaus miesto kraštovaizdžio monitoringo vietos

Vietos Nr. (pavadinimas)	LKS-94		Pastabos
	Rytai	šiaurė	
Kraštovaizdžio objektai PVRPD administruojamose teritorijose			
Vilnios vingis nuo Pūčkorių atodangos			V mėn. 2025 m. ir 2028 m.
Nuo Rokantiškių regyklos			V mėn. 2025 m. ir 2028 m.
Nuo Liepkalnio kalno			V mėn. 2025 m. ir 2028 m.
Nuo regyklos prie Balsio ežero			V mėn. 2025 m. ir 2028 m.
Nuo Verkių dvaro parko architektūrinio ansamblio regyklos			V mėn. 2025 m. ir 2028 m.
Nuo Birbynių g. regyklos			V mėn. 2025 m. ir 2028 m.
Nuo Ribiškių kalvų regyklos			V mėn.

		2025 m. ir 2028 m.
Kraštovaizdžio objektai ne PVRPD administruojamose teritorijose		
Nuo Lazdynų atodangos		V mėn. 2025 m. ir 2028 m.
Nuo Subačiaus regyklos		V mėn. 2025 m. ir 2028 m.

13 pav. Kraštovaizdžio monitoringo vietų išsidėstymo schema

2.6.3.5. Metodų ir procedūrų sąrašas, vertinimo kriterijai

Vykdam kraštovaizdžio monitoringą pagrindinis dėmesys teikiamas vizualinės taršos nustatymui. Vizualinės taršos nustatymas rekomenduojama vykdyti tokiais etapais ir seka:

Paruošiamieji darbai.

1. Regyklos aprašymas.
2. Vertingojo gamtinio kraštovaizdžio komplekso ar objekto apžvelgiamumo (matomumo) iš regyklos analizė.
3. Fotofiksacija arba atvirkštinė vizualizacija (angl. *intervisibility*).
4. Vertingojo gamtinio kraštovaizdžio komplekso ar objekto (panoramos) bendras vertinimas:

- bendras stebimo kraštovaizdžio charakteris, ypatybės, vertingosios savybės;
- retumas (išskirtinumas), apsaugos statusas;

- vertė (imanentinė, ekologinė, istorinė-kultūrinė, ekonominė, mokslinė-pažintinė, rekreacinė regyklos ir matomos teritorijos svarba, reikšmė vietos identitetui ir kt.);

- apsaugos statusas, funkcija, naudojimo režimas ar reglamentas.

5. Kraštovaizdžio charakteris, vizualinis pobūdis, vertybės ir talpumas:

- kontekstas;

- kraštovaizdžio komponentų objektyvieji rodikliai;

- vizualinių erdvių dydis, konfigūracija, vientisumas, vieta erdvinėje hierarchijoje, horizontalus ir vertikalus uždarumas, natūralumas, įvairovė;

- formantai, dominantės, orientyrai;

- kraštovaizdžio vizualinės savybės: mastelis, linijos ir planai, formos, spalvos, tekstūros;

- kraštovaizdžio vizualinis talpumas ir galimo vizualinio kontrasto lygmuo;

- bendrojo įspūdžio vertinimas.

Paruošiamieji darbai. Kraštovaizdžio pobūdžio, jo erdvinės sandaros analizė, kuri bus naudojama vertinant naujų objektų vizualinį poveikį, turi būti atliekama analizuojant kartografinę, aerofoto medžiagą ir vaizdus (fotografijas), matomus iš nustatytų regyklų. Vaizdų analizė turėtų būti atliekama lauko tyrimų metu ir kamerinių tyrimų metu (fotonuotraukų analizė).

Regyklos aprašymas. Aprašant regyklą būtina nurodyti: regyklos adresą ir bendrą pavadinimą, fotografavimo taško koordinates, absoliutinį aukštį virš jūros lygio, analizuojamo kraštovaizdžio komplekso ar objekto pavadinimą ir trumpą charakteristiką, pagrindinius orientyrus, stebimos panoramos kryptį pasaulio šalių atžvilgiu, horizontalų ir vertikalų matymo kampą, regyklos pritaikymą lankymui, rekreacinę, turistinę svarbą.

Matomumo analizė. Siekiant nustatyti tiriamos teritorijos ribas, vizualinės erdvės (ar erdvių) dydį, regyklos vizualinės įtakos zoną ir jos ribas, būtina atlikti nuo pasirinktos regyklos atsiveriančio kraštovaizdžio matomumo analizę. Tai galima atlikti: 1. Pasitelkiant GIS sistemos – pražvelgiamumo funkciją (angl. *intervisibility*). 2. Rekognoskuojant matomus orientyrus ortofoto plane ir nustatant atstumus, matomos teritorijos ribas topografiniame žemėlapyje (www.maps.lt, UAB „Vilniaus planas“ GIS DB). Turint tinkamus reljefo, miškų, užstatymo duomenų sluoksnius, GIS analizė leidžia greitai gauti ir vaizdžiai pateikti objektyvią teritorijos analizę matomumo klausimu. Pavyzdžiuose pateikiamas GIS modeliavimas šiuo atžvilgiu yra tobulintinas (čia naudojamas tik reljefo modelis, todėl realus matomumas gali būti mažesnis).

Fotofiksacija. Siekiant nustatyti esamą (*status quo*) situaciją, atliekama teritorijos fotofiksacija iš pasirinktos regyklos. Fiksacijos metu pažymima, kada, kokią valandą fotografuojama, kokios yra oro sąlygos, fotografavimo aukštis ir kryptis, kiek kadrų yra daroma, kokia fotografavimo technika, jei kadrai buvo sujungiami – kokia programa tai atlikta ir kiti techniniai duomenys. radinei būklei nustatyti gali būti naudojama saugomų teritorijų direkčių atliekamo vizualinio monitoringo ar kultūros paveldo vertybių teritorijų fotofiksacinė medžiaga, jei ji yra tinkama šiais aspektais:

- nauja (ne senesnė kaip 1 metų, ir jei situacija nėra pakitusi vertinimo metu);

- joje išsamiai ir aiškiai atvaizduojami saugomi/vertingi kraštovaizdžio kompleksai, objektai, savybės;

- fotografija yra pakankamos techninės raiškos, priimtina apšvietimo situacija.

Schematiškai (ortofoto plane) pateikiamas fotografavimo taškas, fotografavimo kampas ir pati panorama. Jei yra galimybė, pateikiama to paties taško fotofiksacija tuo metų laiku, kuriuo yra vertinamas vizualinis pasikeitimų pobūdis.

Vertingo gamtinio kraštovaizdžio komplekso ar objekto (panoramos) bendras vertinimas. Bendras estetiškas kraštovaizdžio potencialas priklauso ne tik nuo subjektyviai suvokiamų charakteristikų, tačiau ir objektyvių vietovės charakterio ypatybių, įvairaus pobūdžio vertybių. Būtinai tiriamos teritorijos kraštovaizdžio charakterio aprašymas, aiškiai apibrėžiant, kokios vertybės yra stebėtojo matomos/suvokiamos. Nurodomas bendras kraštovaizdžio charakteris pagal Lietuvos kraštovaizdžio erdvinės struktūros įvairovės ir jos tipų identifikavimo studijos (toliau – Studija) rekomendacijas. Fiziomorfotopų brėžinį (ruožas, sritis, rajonas,

bendrasis gamtinis kraštovaizdžio pobūdis), pateikiama atitinkamo brėžinio iškarpa. Pabrėžiama, koks kraštovaizdžio kompleksas, elementai yra reprezentuojami, užima centrinę panoramos dalį, pakomentuojami pirmame plane matomi objektai. Jei turima detalesnų kraštovaizdžio morfologijos studijų, naudojamosi ir jomis.

Apibūdinant objekto retumą, išskirtinumą, remiamasi Studijos duomenimis ir nurodoma, kokią dalį Lietuvos teritorijos toks tipas užima (tipo retumas), koks jo apsaugos statusas. Daromos išvados apie bendrą kraštovaizdžio vertę, įvardijant imanentines, ekologines, istorines- kultūrines, ekonomines vertes. Trumpai aprašoma mokslinė-pažintinė, rekreacinė regyklos ir matomos teritorijos svarba ir objektai, reikšmė vietos identitetui.

Aprašant apsaugos statusą, funkciją ir naudojimo režimą/reglamentą turi būti naudojama Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos duomenų bazės informacija, įvardinamos teisės aktais ir teritorijų planavimo dokumentais saugomos kraštovaizdžio kompleksų savybės, ribojamos ir draudžiamos veiklos.

Kraštovaizdžio charakterio, vizualinio pobūdžio, talpumo ir kt. aspektų nustatymas.

Nusakant kontekstą, analizuojama esamų kraštovaizdžio estetinio potencialo tyrimų medžiaga: Lietuvos emociotopų lokalizacija (Kavaliauskas, 2011), LR kraštovaizdžio erdvinės struktūros įvairovės ir jos tipų identifikavimo studijos Vizualinės struktūros brėžinys (2013 m.), Nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo plano (2015 m.) medžiaga, esamų teritorijos planavimo dokumentų analizės brėžiniai ir kt. Pateikiamos šių šaltinių schemų iškarpos. Po to nustatomi kraštovaizdžio komponentų objektyvieji rodikliai (25 lentelė), lemiantys vertinamo kraštovaizdžio charakterį ir vizualinį pobūdį. Naudojantis tematiniais Lietuvos žemėlapiais ir kita kartografinė medžiaga, GIS DB, vertinamas reljefo formų mastas ir pobūdis, aukštis ir polinkio kampas, matomi specifiniai dariniai; vandens telkinių mastas ir pobūdis, dydis, darinių gausumas; augalijos dangos (miškų, pievų, pelkių/žemės ūkio naudmenų, vandens augalų bendrijų) erdvinė struktūra, vyraujančios rūšys, jų aukštis, arealų dydis, darinių gausumas; statinių, įrenginių erdvinė struktūra ir statinių tipai, dydis, darinių gausumas, naudojamos medžiagos, konstrukcijos, spalvos, istorinė-kultūrinė reikšmė; atvirų ir apželdintų/užstatytų plotų santykis.

25 lentelė. Siūloma kraštovaizdžio komponentų objektyviųjų rodiklių vertinimo lentelė

Kraštovaizdžio komponentai				Objektyvieji rodikliai			
Reljefas	mastas ir pobūdis	aukštis	Vyraujantis polinkio kampas	Matomi specifiniai dariniai	-	-	-
Vandens telkiniai	mastas ir pobūdis	dydis	Darinių gausumas	-	-	-	-
Augalija	-	aukštis	Rūšinė sudėtis	Erdvinė struktūra	Darinių gausumas	-	-
Statiniai	-	dydis	Erdvinė struktūra, statinių tipai	Darinių gausumas	Naudojamos medžiagos, konstrukcijos	-	atvirų ir apželdintų/užstatytų plotų santykis

Kraštovaizdžio vizualinį pobūdį lemia *kraštovaizdžio vizualinės savybės* (charakteristikos). Vertinamas: kraštovaizdžio komponentų mastelis, kraštovaizdyje vyraujančios formos, linijos, spalvos, tekstūros. Vertinama: *formų* sudėtingumas, geometriškumas, raiškumas orientacija; *linijų* kreivumo laipsnis, kreivumo pobūdis (laužyta-dantyta, pjūkliška; banguota, vingiuota), sudėtingumas, ryškumas, orientacija; *spalvų* atspalvis, intensyvumas, ryškumas; *tekstūros* sąskaidos laipsnis, tankumas, reguliarumas, vidinis kontrastas. Vertinant kraštovaizdžio komponentų *mastelį* nustatomi: kraštovaizdžio elementų dydžiai, proporcijos, dydžių santykiai. Vertinant vizualines savybes, rekomenduojama taikyti siūlomą kraštovaizdžio vizualinių savybių vertinimo lentelę (26 lentelė).

26 lentelė. Siūloma kraštovaizdžio vizualinių savybių vertinimo lentelė

Vizualinės savybės	Reljefas	Vandens telkiniai	Augalija	Statiniai
Mastelis				
Formos • Sudėtingumas • Geometriškumas • Raiškumas • Orientacija				
Linijos • Kreivumo laipsnis • Kreivumo pobūdis (laužyta - dantyta, pjūkliška; banguota, vingiuota) • Sudėtingumas • Ryškumas • Orientacija				
Spalvos • Atspalvis • Intensyvumas • Ryškumas				
Tekstūros • Sąskaidos laipsnis • Tankumas • Reguliarumas • Vidinis kontrastas				

Siūlomi *formas* apibūdinimai: raiški, aiški/neaiški, iškili, gerai matoma, plokščia, banguota, nelygi, šiurkšti, stati, švelni, skaidri, nepermatoma, paprasta, kompleksinė, geometrinė, amorfinė, reguliari, nereguliari, siaura, plati, ilga, trumpa, aukšta, žema, įvairi, didelė, maža, išgaubta, įgaubta, kvadratinė, stačiakampė, daugiakampė, rombinė, trikampė, trapecinė, linijinė, lygiagreti, vingiuota, kūginė, cilindrinė, kubinė, piramidinė, sferinė, kontrastinga, deranti, vertikali, horizontali, įstriža, nekryptinga, simetrinė, asimetrinė, rėžinė, langelinė, sklypinė. Dažniausiai kraštovaizdyje dominuoja raiškiu tūriu ar vertikalumu išsiskirianti forma. Siūlomi linijos apibūdinimai: ryški, silpna, sudėtinga, paprasta, taisyklinga, netaisyklinga, švelni, kieta, tiesi, vingiuota, nutrūkstanti, tolydi, išgaubta, įgaubta, kampuota, susiliejanči, išsiskirianti, dantyta, raižyta, lygi, lygiagreti, statmena, banguojanti, grakšti, įstriža, horizontali, vertikali, apskrita, pusapskritė, geometrinė. Dažniausiai dominuoja ryškios vertikalios linijos, kurios nutraukia horizonto liniją. Siūlomi *spalvos* apibūdinimai: atspalviai: pirminės spalvos – raudona, mėlyna, geltona; antrinės spalvos – žalia, oranžinė, violetinė; tretinės spalvos – gaunamos kaip antrinių mišinys; intensyvumas: nuo šviesios iki tamsios spalvos; ryškumas – nuo ryškios, prisotintos spalvos iki pilkšvos, dulsvos; spalvos šiltumas, šaltumas; ryškios, gyvos spalvos (pirminės ar antrinės ryškios spalvos); subtilios spalvos (paprastai tretinės, neryškios spalvos); šviečiančios, blizgančios, pastelinės (šviesios, neryškios spalvos); monotoniškos spalvos, harmoningos spalvos. Dažniausiai šiltos, šviesios, ryškios spalvos dominuoja prieš šaltas, dulšvas, tamsias spalvas; tamsi spalva šviesios fone atkreipia dėmesį kaip fokusinis taškas.

Papildomai vaizdo struktūra gali būti analizuojama pagal RGB spalvų kodavimo sistemą: analizuojami bendri nuotraukos spalvinės struktūros duomenys. Siūlomi *tekstūros* apibūdinimai: stambios sąskaidos, vidutinės sąskaidos, smulki, lygi, šiurkšti, tolygi, fragmentiška, laipsniška, kryptinga, nekryptinga, vientisa, nevientisa, atsitiktinė, tvarkinga, kontrastinga, subtili, tanki,

reta, blizgi, matinė, ruožinė, išskaidyta (padrika), taškinė, grupinė, juostinė, punktyrinė, grūdėta. Dažniausiai dominuoja stambios sąskaidos kontrastingos tekstūros.

Be objektyviųjų rodiklių analizės, siūlomas ekspertinis *bendrojo įspūdžio vertinimas*, kuriuo nustatomos saugotinos individualios savybės ir vertybės tiriamoje teritorijoje.

Vizualinės taršos dydžio įvertinimas. Bendras vizualinės taršos dydis nustatomas pagal kraštovaizdžio ir taršos objekto vizualinių savybių bei medžiagų kontrasto lygį. 27 lentelėje pateikiami vizualinių savybių apibūdinimai, kurie lemia jų vizualinio kontrasto (agresyvumo) laipsnį gamtiniame kontekste.

27 lentelė. Objekto vizualinių–kompozicinių savybių (formos, linijos, spalvos, tekstūros) charakteristikos

Vizualinės charakteristikos	Vizualiai agresyvu	Vizualiai nereikšminga
Formos	Griežtos ir paprastos taisyklingos formos, statūs ar smaili kampai, plokšti stogai, stambūs vertikalūs tūriai	Aptakios ir sudėtingos formos, šlaitiniai stogai
Spalvos	Ryškios, nenatūralios spalvos, šviesūs tonai	Neryškios, natūralios spalvos, tamsoki ir tamsūs tonai
Linijos	Tiesios, laužytos, taisyklingos, aiškios, ryškios, vertikalios, nutraukiančios horizonto liniją	Banguotos, plastiškos, kreivos, vingiuotos, sudėtingos, silpnos, horizontalios
Tekstūros	Geometriškai taisyklingi piešiniai, lygūs, blizgantys paviršiai, stambios sąskaidos, kontrastingos, reguliarios tekstūros	Netaisyklingi painūs šiurkštūs ir grublėti smulkios, nereguliarios tekstūros piešiniai, paviršiai, sąskaidos

Bendras vizualinio kontrasto laipsnis. Bendras vizualinio kontrasto lygis yra saugomo kraštovaizdžio ir naujo objekto mastelio, kitų vizualinių savybių, medžiagų kontrasto lygių išvestinė. Jis nustatomas lyginant atskiriems kraštovaizdžio komponentams būdingas vizualines savybes ir medžiagas su potencialaus taršos objekto vizualinėmis savybėmis, medžiagomis bei nustatant jų kontrastą (28 lentelė). Mastelio požiūriu vizualinės taršos objektai (toliau – VTO) ir kontekstinės aplinkos kontrastas bus didelis, kai VTO aukštis ir/arba plotis 2 kartus ir daugiau viršys vizualinėje erdvėje vyraujančių vizualinių kliūčių (pvz., pastatų, želdinių) dydį, kirs horizonto ir/arba atskirų vizualinių planų linijas. Vidutinis kontrastas bus tada, kai VTO aukštis ir/arba plotis 1,5 – 1,9 karto viršys vizualinėje erdvėje vyraujančių vizualinių kliūčių dydį, kirs horizonto ir/arba atskirų vizualinių planų linijas. Silpnas kontrastas bus tada, kai VTO aukštis ir/arba plotis 1,2 - 1,4 karto viršys vizualinėje erdvėje vyraujančių vizualinių kliūčių dydį, kirs horizonto ir/arba atskirų vizualinių planų linijas. Nereikšmingas kontrastas bus tada, kai VTO aukštis ir/arba plotis mažiau nei 1,2 karto viršys vizualinėje erdvėje vyraujančių vizualinių kliūčių dydį, nekirs horizonto ir/arba atskirų vizualinių planų linijų (Vyšniūnas ir kt., 2004). Atspalvio ir spalvos ryškumo kontrastui apskaičiuoti naudojama RGB spalvų kodavimo sistema ir formulės, kurias rekomenduoja naudoti internetinių puslapių dizaineriai skaičiuoti teksto ir fono spalvų kontrastą atspalvio ir spalvos ryškumo požiūriu (How to Calculate Color Contrast 2015). Žinoma, VTO ir kontekstinės aplinkos spalvų kontrasto lygiai yra žemesni negu teksto ir fono, nes skiriasi kontrasto vertinimo tikslas, t.y. geriausias kontrastas yra mažiausias. VTO ir fono spalvos ryškumo kontrasto indeksui apskaičiuoti naudojama formulė: $(299R1 + 587G1 + 114B1)/1000 - (299R2 + 587G2 + 114B2)/1000$ kai R1 – VTO raudonos spalvos ryškumo vertė; G1 – VTO žalios spalvos ryškumo vertė; B1 – VTO mėlynos spalvos ryškumo vertė; R2 – fono raudonos spalvos ryškumo vertė; G2 – fono žalios spalvos ryškumo vertė; B2 – fono mėlynos spalvos ryškumo vertė. VTO ir fono atspalvio kontrasto indeksui skaičiuoti naudojama formulė: $|R1 - R2| + |G1 - G2| + |B1 - B2|$ kai R1 – VTO raudonos spalvos atspalvio vertė; G1 – VTO žalios spalvos atspalvio vertė; B1 – VTO mėlynos spalvos atspalvio vertė; R2 – fono raudonos

spalvos atspalvio vertė; G2 – fono žalios spalvos atspalvio vertė; B2 – fono mėlynos spalvos atspalvio vertė. Spalvos požiūriu VTO ir kontekstinės aplinkos kontrastas bus didelis, kai VTO ir konteksto spalvos ryškumo kontrastas bus didesnis nei 50, o atspalvių kontrastas bus didesnis nei 350. Vidutinis kontrastas bus tada, kai VTO ir konteksto spalvos ryškumo kontrastas bus 40 – 49, o atspalvių kontrastas bus 200 – 349. Silpnas kontrastas bus tada, kai VTO ir konteksto spalvos ryškumo kontrastas bus 20 – 39, o atspalvių kontrastas bus 150 – 199. Nereikšmingas kontrastas bus tada, kai VTO ir konteksto spalvos ryškumo kontrastas bus 5 – 19 arba mažesnis, o atspalvių kontrastas bus 100 – 149 arba mažesnis. Jei rodiklių reikšmės skiriasi, didesnioji reikšmė lemia kontrasto lygmenį.

Bendram vizualinio kontrasto laipsniui įtakos taip pat turi naujo objekto stilius ir funkcija (paskirtis). Pvz.: jei šalia istorinio stiliaus pastatų bus pastatytas modernus statinys, jų stiliai sudarys didelį kontrastą. Jei saugomame miškingame kraštovaizdyje atsiras gyvenamasis pastatas, jų funkcijos bus visiškai nesuderinamos (didelis kontrastas). Būtina įvertinti, kokią dalį stebimos panoramos/saugomo komplekso ar objekto užstoja naujasis objektas. Bendras vizualinis kontrastas gali būti didelis, vidutinis, silpnas arba nereikšmingas. Priklausomai nuo teritorijų apsaugos statuso, leistinas skirtingas kontrasto dydis (28 lentelė). Didelis kontrastas reiškia, kad vizualinės taršos objektas dominuoja kraštovaizdyje, keičia kraštovaizdžio pobūdį ir stipriai mažina vizualinę kokybę ir/arba trukdo apžvelgti vertingus gamtinio kraštovaizdžio kompleksus ar objektus (uždengia daugiau kaip 12% matomo vaizdo) bei mažina vertingų kraštovaizdžio objektų vizualinę įtaką. Kraštovaizdžio vizualinė tarša didelė. Vidutinis kontrastas reiškia, kad vizualinės taršos objektas atkreipia dėmesį, bet nedominuoja kraštovaizdyje (patenka į kraštovaizdžio akcentų lygmenį), lemia kai kuriuos kraštovaizdžio pobūdžio pokyčius ir mažina vizualinę kokybę ir/arba trukdo apžvelgti vertingus gamtinio kraštovaizdžio kompleksus ar objektus (uždengia 5% - 12% matomo vaizdo), mažina vertingų kraštovaizdžio objektų vizualinę įtaką. Kraštovaizdžio vizualinė tarša vidutinė. Silpnas kontrastas reiškia, kad vizualinės taršos objektas matomas, tačiau mažai keičia kraštovaizdžio pobūdį ir nedaug mažina vizualinę kokybę (atskirais atvejais gali ir nemažinti, jei teritorija nėra saugoma) ir/arba trukdo apžvelgti vertingus gamtinio kraštovaizdžio kompleksus ar objektus (uždengia iki 5% matomo vaizdo), mažina vertingų kraštovaizdžio objektų vizualinę įtaką. Kraštovaizdžio vizualinė tarša maža. Nereikšmingas kontrastas reiškia, kad kraštovaizdžio pokyčiai yra nežymūs, neatkreipia dėmesio ir nekeičia kraštovaizdžio pobūdžio, nemažina vizualinės kokybės; vizualinės taršos objektas neuždengia matomo vaizdo. Kraštovaizdžio vizualinė taršos nėra.

28 lentelė. Objekto vizualinio kontrasto dydžio nustatymas pagal vizualines savybes ir naudojamas medžiagas

Kraštovaizdžio komponentai	Reljefas			Vandens telkiniai			Augalija				Statiniai					
Vizualinio kontrasto laipsnis (palyginamasis rodiklis)	Didelis	Vidutinis	Silpnas	Nereikšmingas	Didelis	Vidutinis	Silpnas	Nereikšmingas	Didelis	Vidutinis	Silpnas	Nereikšmingas	Didelis	Vidutinis	Silpnas	Nereikšmingas
Mastelio (svarbos koeficientas 2)*																
Formų																
Linijų																
Spalvų (svarbos koeficientas 2)*																
Tekstūros																

Medžiagų															
Bendras vizualinio kontrasto laipsnis	Didelis			Vidutinis			Silpnas				Nereikšmingas				

* - mastelis ir spalva yra svarbiausi kontrasto veiksniai.

